

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

1047
Sendt 26/11-08

KOPI

Arkiv Fo

Samtlige fylkeskommuner,
Oslo kommune,
Norges forskningsråd

Deres ref

Vår ref
200806720-/TMA

Dato
26.11.2008

Norges forskningsråd og fylkeskommunene - utredning om videre utforming av regionale forskningsfond

Dette bestillingsbrevet er utarbeidet av Kunnskapsdepartementet (KD) i dialog med Kommunal- og regionaldepartementet (KRD).

• Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet viser til St.meld. nr. 12 (2006-2007) "Regionale fortrinn – regional framtid" og til Innst.S. nr 166 (2006-2007). Departementet viser videre til regjeringens forslag om opprettelse av regionale forskningsfond i St.prp. nr 1 (2008-2009) for Kunnskapsdepartementet, og til Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) (gjennomføring av forvaltningsreformen).

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2009 at det opprettes regionale forskningsfond med en kapital på 6 mrd. kroner fra 1. januar 2009. Kapitalen plasseres som kotelån til staten med en rente som tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Med utgangspunkt i renten primo september 2008 forventes årlig avkastning å bli 285 mill. kroner. Avkastningen skal stå til disposisjon fra 1. januar 2010 og benevnes som regionale forskningsfond. Ordningen med regionale forskningsfond skal evalueres etter at den har virket i fem år.

Kunnskapsdepartementet viser videre til Forskningsrådets "Utredning om opprettelse av regionale forskningsfond" av desember 2007. I tillegg til betingelsene som ligger til grunn i dokumenter fra regjeringen og Stortinget nevnt over, legger vi til grunn at arbeidet med videre utforming av ordningen med regionale forskningsfond tar

utgangspunkt i og er en videreføring av utredningen fra 2007.

Kunnskapsdepartementet har budsjett- og forvaltningsansvaret for de regionale forskningsfondene.

Under fortsetning av at Stortinget slutter seg til regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2009, skal omtalen i ovennevnte dokumenter ligge til grunn for Forskningsrådets og fylkeskommunenes utredning av saken.

• **Organisering av arbeidet**

Norges forskningsråd og fylkeskommunene får i oppdrag å arbeide videre med utforming av de regionale forskningsfondene. Norges forskningsråd skal ha sekretariatsfunksjonen for utredningsarbeidet til fylkeskommunene og Forskningsrådet. Arbeidet skal skje i samråd med relevante FoU-miljøer og KS. I dette arbeidet skal også samiske interesser høres og vurderes. Fylkeskommunene og Forskningsrådet må videre ha kontakt med andre berørte aktører, blant annet Innovasjon Norge, SIVA og Universitets- og høyskolerådet. Departementet finner det naturlig at det arrangeres en oppstartskonferanse for fylkeskommunene/Oslo kommune og andre berørte miljøer. Likeledes ber departementet om at det arrangeres en høringskonferanse når utredningen er ferdigstilt.

I utredningsoppdraget skal fylkeskommunene og Norges forskningsråd ha hensiktsmessig dialog med Kunnskapsdepartementet.

• **Overordnede premisser for videre arbeid med utforming av regionale forskningsfond**

Regionale forskningsfond skal styrke forskning for regional innovasjon og utvikling - ved å støtte opp under regionens prioriterte innsatsområder og mobilisere til økt FoU-innsats. Fondene skal møte uttrykte FoU-behov i regionene gjennom å støtte FoU-prosjekter initiert av bedrifter og/eller offentlige virksomheter. Innenfor regionens prioriterte områder skal fondene også bidra til langsiktig, grunnleggende kompetansebygging i relevante forskningsmiljøer, og dermed bidra til økt forskningskvalitet og til utvikling av gode og konkurransedyktige forskningsmiljøer i alle fylker. Forskningens kvalitet må ivaretas i alle ledd fra utlysning til tildeling av midler.

De regionale forskningsfondene skal styrke forskningsevnen i regionene ved å stimulere til økt bruk av FoU i næringsliv og forvaltning og ved å styrke samspillet mellom næringsliv, høyskoler og fylkeskommuner. Støtten kan gå til prosjekter lokalisert i eller utenfor fondenes geografiske nedslagsfelt.

De regionale forskningsfondene skal supplere og komplettere de nasjonale FoU-virkemidlene. Organisering og forvaltning av fondene må skje i et hensiktsmessig samspill mellom nasjonale og regionale aktører, og mellom fylkeskommuner. Fondene må også sees i sammenheng med Forskningsrådets, Innovasjon Norges og SIVAs virkemidler for FoU, innovasjon og næringsutvikling - sentralt og regionalt. Det forutsettes at de regionale fondsstyrene har et forpliktende samarbeid med Norges forskningsråd.

• **Forhold som skal utredes nærmere**

Innretning av de regionale forskningsfondene

I Forskningsrådets utredning presenteres det i kapittel 7, "Finansieringsordninger og saksbehandling i regionale forskningsfond", en meny av finansieringsordninger og tilhørende søknadsbehandlingsprosedyrer som spenner fra kortsiktig mobiliseringsstøtte til langsiktig kompetanseoppbygging. Departementet ser denne menyen som et godt utgangspunkt, men ønsker en nøyere vurdering av om menyen er egnet til å fange opp bredden av intensjoner med regionale forskningsfond, og ber om forslag til andre finansieringsordninger dersom det er behov for det. Videre forutsetter Kunnskapsdepartementet at habilitetshensyn ivaretas i forvaltningen av ordningen med regionale forskningsfond.

Opprettelse av regionale forskningsfond innebærer at det etableres et nytt apparat for styring og finansiering av forskning, i tillegg til det eksisterende. Det kan innebære en risiko for fragmentering av norsk forskningsinnsats. Utredningen skal vurdere arbeidsdelingen mellom regionalt fondsstyre, regionalt sekretariat og Forskningsrådet sentralt og regionalt. Innretningen av fondene må sikre at den samlede forvaltning av de regionale fondene blir effektiv for brukermiljøer og forvaltere av ordningen. Utredningen bør drøfte forholdet til nasjonale satsinger og hvordan det kan etableres konkrete ordninger som sikrer samhandling mellom de ulike regionale fondene. Utredningen skal også vurdere behovet for nærmere retningslinjer for samspillet i forvaltningen av fondene.

Antall regionale forskningsfond og samarbeidsgrupperinger mellom fylker

Det skal opprettes mellom fem og sju regionale forskningsfond. Hver fylkeskommune skal delta i bare ett fond, samtidig forutsettes det at ingen fylkeskommuner forvalter et fond alene. Kunnskapsdepartementet ber fylkeskommunene selv finne sammen i samarbeidsgrupperinger innenfor antallsrammen på fem til sju regionale forskningsfond. Endelig godkjenning gjøres av Kunnskapsdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet.

Vi ber om at fylkeskommunenes forslag til samarbeidsgrupperinger er Kunnskapsdepartementet i hende innen *15. april 2009*.

Fordeling av midler til regionale forskningsfond

Om lag 85 pst. av samlet årlig avkastning skal fordeles etter faste kriterier. KD vil selv konkretisere dette i en fordelingsnøkkel.

Om lag 15 pst. av midlene skal fordeles til de fondene som har best kvalitet på FoU-prosjektene og til samarbeidsprosjekter mellom fondene. KD ber om forslag til konkrete mekanismer for å ivareta dette.

Styring og administrasjon av de regionale forskningsfondene

Hvert fylkesting må vedta en forskningsstrategi, eller tilsvarende dokument, for sitt fylke eller felles for fondsregionen. De regionale fondsstyrene utarbeider på grunnlag av fylkeskommunenes forskningsstrategi årlige handlingsplaner som prioriterer bruken av fondsmidler. Dette skal ligge til grunn for de regionale fondsstyrenes arbeid med utlysning og tildeling av forskningsmidler.

De regionale forskningsfondene skal organiseres med et faglig uavhengig styre for hvert fond. Styret skal bestå av representanter oppnevnt av fylkeskommunene og av staten. Fylkeskommunene skal ha flertall i styret og styreleder. På dette grunnlag ber vi om at utredningen foreslår antall medlemmer i hvert fondsstyre og konkret fordeling mellom medlemmer oppnevnt av fylkeskommunene og av staten. Vi ber videre om forslag til prosedyrer for oppnevning av statens styremedlemmer (*bestilling kun til Forskningsrådet*). Vi ber videre om at det utarbeides forslag til vedtekter for fondsstyrene. Eventuelle ytterligere spørsmål som bør reguleres for de enkelte styrene, omtales.

De regionale fondsstyrene vil ha behov for bistand fra et kyndig regionalt sekretariat. Vi ber om at utredningen vurderer hvordan sekretariatsfunksjonen skal ivaretas, herunder hvilke oppgaver og fullmakter sekretariatet skal ha, hvordan arbeidet skal organiseres, bemanning, kompetansekrav til personell med faglige sekretariatsoppgaver, og mulighet for ulike løsninger mellom fondene.

ESAs statsstøtteregelverk

Kunnskapsdepartementet forutsetter at ordningen utformes på en måte som gjør at den ikke kommer i konflikt med ESAs statsstøtteregelverk, herunder notifikering. Vi ber om at utredningen trekker opp løsninger som sørger for at slike mulige konflikter forebygges og unngås.

Rapportering på bruk av de regionale fondenes midler

Styrene for de regionale fondene er ansvarlige for bruken av fondenes midler. Fondsstyrene skal avgi en årsrapport og for øvrig rapportere data på FoU-virksomheten

slik at dette inngår i den nasjonale FoU-statistikken. Vi ber om at utredningen kommer med forslag til rapporteringskrav.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Opprettelsen av regionale forskningsfond vil tilføre fylkene og Norges forskningsråd nye oppgaver. Kunnskapsdepartementet legger vekt på at fondene skal forvaltes forsvarlig og kostnadseffektivt. Vi ber om at utredningen går gjennom økonomiske og administrative konsekvenser av opprettelse og forvaltning av regionale forskningsfond og tallfester de administrative kostnadene ved ordningen.

• Framdriftsplan og ferdigstillelse

Kunnskapsdepartementet legger vekt på at de regionale fondene skal være fullt operative i 2010, slik at forskningsprosjekter finansiert av denne ordningen faktisk igangsettes tidlig i 2010. Dette innebærer i praksis at en rekke konkrete forberedelser må gjennomføres i 2009, eventuelt med forbehold om at Stortinget slutter seg til planene slik de vil komme til å framstå i budsjettet for 2010. Det er ønskelig at styrene, eventuelt i form av interimsstyrer, blir operative tidlig på høsten 2009. Det bør være en ambisjon at de første utlysningene, med nødvendig forbehold for Stortingets godkjenning, kommer kort tid etter budsjettframleggelsen i oktober 2009. Kunnskapsdepartementet ber derfor om at det utarbeides konkrete tidsplaner med tanke på å nå disse målene. KD og KRD vil jobbe med reformen parallelt med utredningsarbeidet og vil ved behov be om innspill fra fylkeskommunene og Forskningsrådet. KD ber om at en foreløpig versjon av utredningen foreligger 17. april 2009, og at den endelige utredningen ferdigstilles innen 1. juni 2009.

Med hilsen

for *Kari Balke Øiseth*
Kari Balke Øiseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

for *Thor-Martin Antonsen*
Thor-Martin Antonsen
seniorrådgiver

Kopi:

KS

Universitets- og høyskolerådet

Samtlige departementer

Sametinget